

Gündüz, Y. & Kumcağız, H. (2018). Güzel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının öz-yeterlik inançları ile öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarının incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (3), 1514-1533.

Geliş Tarihi: 02/05/2018

Kabul Tarihi: 03/10/2018

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ALAN ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖZ-YETERLİK İNANÇLARI İLE ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE KARŞI TUTUMLARININ İNCELENMESİ

Yüksel GÜNDÜZ*
Hatice KUMCAĞIZ **

ÖZET

Çalışmanın amacı, güzel sanatlar (resim - müzik) eğitimi alan öğretmen adaylarının öz-yeterlik inançları ile öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarını çeşitli değişkenlere göre ortaya koymaktır. Çalışmada betimsel tarama modelinde ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2016-2017 eğitim-öğretim yılı güz ve bahar döneminde Ondokuz Mayıs Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nin resim ve müzik eğitimi bölümlerinin 1. ve 4. sınıflarında öğrenim gören 209 öğrenci oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında "Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği" ve "Öğretmen Öz-yeterlik Ölçeği" kullanılmıştır. Verilerin incelenmesinde yüzde dağılımları, aritmetik ortalama, Mann Whitney U-Testi ve korelasyon tekniklerinden yararlanılmıştır. Araştırmanın sonucunda; öğretmen adaylarının öz-yeterlik inançlarının "çok yeterli" olduğu, adayların öz-yeterlik inançlarının cinsiyete, sınıf düzeyine ve bölüme göre farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen adayı, öz yeterlik, öğretmenlik mesleği, tutum, güzel sanatlar

AN INVESTIGATION OF SELF-EFFICACY BELIEFS OF TEACHER CANDIDATES' OF FINE ARTS EDUCATION AND THEIR ATTITUDES TOWARD TEACHING

ABSTRACT

The aim of this study is to reveal the attitudes towards teaching profession and self-efficacy beliefs of teacher candidates, who are trained in fine arts (art music). Screening and relational screening method were used in this study. The research group of the study was composed of 209 students who are studying in 1st and 4th grades of art and music education departments of Ondokuz Mayıs University Fine Arts Faculty in fall and spring semesters of 2016-2017 academic year. "Attitude Scale Toward Teaching Profession" and "Teacher Self-Efficacy Scale" were used in the collection of data. In the analysis, the percentage, arithmetic mean, Mann Whitney U test, correlation techniques were used. It was found that teacher candidates' self-efficacy beliefs are "significantly adequate" and that candidates' self-efficacy beliefs do not vary according to gender, grade level and department.

Key Words: Teacher candidate, self-efficacy, teaching profession, attitude, fine arts.

* Dr. Öğr. Üyesi., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, gunduz0735@hotmail.com

** Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, haticek@omu.edu.tr

1.GİRİŞ

Meslek, genellikle yoğun bir eğitim ve çalışmayı gerektiren bir sürecin sonunda kişi veya kişilerin kazandığı profesyonel unvanın adıdır (Güleryüz, 2015). Öğretmenlik mesleği ise bir alanda uzmanlık gerektiren ve belli bir formasyonu olan bir meslek olarak tanımlanmaktadır (Akbaşı, 2009). Eğitim ve öğretim sürecinde öğretmenlik mesleği ve dolayısıyla da öğretmenin önemli bir rolü bulunmaktadır. Hatta öğretmen, eğitim sisteminin en önemli parçalarından biridir. Nitelikli öğretmenlerin yer olmadığı bir eğitim sisteminde amaçların gerçekleşmesi güçtür (Güleryüz, 2015). Bilindiği gibi insanları şekillendiren, değiştiren, kılavuzluk eden ve ilerleten en etkili süreçlerin başında kuşkusuz eğitim gelmektedir (Hamzaoğlu Birer ve Bilgehan Sonsel, 2013). Eğitim sürecinde önemli rolü bulunan öğretmenin birtakım görev ve sorumlulukları bulunmaktadır. Bunlardan bazıları; öğretme görevi, yönetim görevi, mesleki uzmanlık görevi, öğrenci danışmanlığı görevi şeklinde belirtilmektedir (Köktaş, 2003).

İnsanları şekillendiren, değiştiren, kılavuzluk eden ve ilerleten en etkili süreçlerin başında kuşkusuz eğitim gelmektedir (Hamzaoğlu Birer ve Bilgehan Sonsel, 2013). Eğitimin kalitesi, büyük ölçüde öğretmenlerin niteliğiyle doğru orantılıdır. Güzel Sanatlar Eğitimi, öğrencilerin elde ettikleri bilgileri, günlük yaşantıları ve diğer derslerde öğretilen konuları da içine alarak bunlar arasında mantıklı bağlantılar kurmalarını sağlamayı amaçlayan geniş kapsamlı bir eğitim şeklidir (Alakuş ve Mercin, 2009). Bu eğitim sürecinde öğrencileri araştırma yapmaya, yaratıcılıklarını kullanmaya, üretmeye yönlendirme ve bunları yaparken de onları dinlendirmek, eğlendirmek ve ilgi uyandırmak hedeflenmektedir (Özsoy, 2006). Güzel Sanatlar Eğitiminin öğrencilerin gelişiminde belirtilen kazançları sağlayabilmesi ve bu kazancın seviyesi, verilen eğitimin kalitesi tarafından belirlenmektedir. Bu kalitenin ise hem sanat alanında hem de öğretmenlik vasıfları yönünden iyi yetişmiş öğretmenlerle gerçekleşmesi mümkün olacaktır. Bu bağlamda değerlendirildiğinde, eğitimin önemli bir amacı öğrencinin kişisel gelişimini desteklemektir. Bu bağlamda, Güzel Sanatlar Eğitimi öğretmenlerinin öğrencinin bilişsel, psikolojik ve sosyal gelişimini eş zamanlı olarak uyararak yardımcı olabilme avantajına sahip olmaları gerekmektedir. Bu nedenledir ki gelecekte Güzel Sanatlar Eğitimi öğretmeni olacak olan öğretmen adaylarının öğrencilerin söz konusu gelişimlerine destek olabilecek potansiyele sahip olarak yetişmeleri beklenilmektedir. Bu kapsamda Güzel Sanatlar Eğitimi alan öğretmen adaylarının öğrencilerinin gelişimsel düzeylerini bilmeleri, onların gelişimsel düzeylerine en uygun materyalleri seçebilmeleri ve sınıf içi problemleri öğrencilerin psikolojik ve sosyal gelişimlerini destekleyecek yöntemlerle çözebilecek bilgi ve becerilere sahip olmaları gerekmektedir (Özgüngör ve Kapıkıran, 2008).

Burada öğretmenin öz yeterliğinin önemine değinmek gerekmektedir. İlk olarak Bandura tarafından ortaya atılan öz - yeterlik kavramı ile ilgili olarak alanyazında pek çok tanım yapılmıştır. Bir diğer ifade ile öz-yeterlik, bireyin herhangi bir alana dair sergileyebileceği performans konusunda kendi yeteneğine duyduğu kişisel yargı şeklinde ifade edilmektedir. Aynı zamanda özyeterliğin bireyin, kendini yetiştirmesini, motivasyon seviyesini, zorluklara karşı dayanıklı olmasını, duygusal yaşam niteliğini yükseltmesini ve önemli seçimler yaparken kararlarını etkilediği belirtilmektedir (Bandura, 2002). Öz-yeterlik, bireyin amaçladığı başarıya ulaşması için belirli bir eylemi planlama ve gerçekleştirme konusundaki gerekli etkinlikleri yapabilme, bireysel yeteneklerle ilgili, performansın gerçekleştirileceği durumu/koşulu da dikkate alan

yargıları içermektedir (Hazır Bıkmaz, 2004). Bir açıdan öz - yeterlik, bireylerin kendileri için bir amaç belirlemelerini, bu amaçlara ulaşmak için ne kadar çaba göstereceklerini, amaçlarına ulaşmak için karşılaştıkları zorluklara ne kadar süre dayanabileceklerini ve başarısızlık yaşarlarsa, bu başarısızlık karşısındaki tepkilerini etkilemektedir (Akkoyunlu, Orhan ve Umay, 2005). Öğrencilere kaliteli eğitim verebilmek öğretmenlerin nitelikleriyle de ilişkilidir (Ekinci ve ark., 2014). Bu nedenledir ki öğrencilerin gelişimlerine destek olma görev ve sorumluluğu olan öğretmenlerin öz-yeterliğinin yüksek olması beklenmektedir. Öz - yeterlikleri yüksek olan öğretmenlerin öğretim sürecinde yer alan temel konuları başarıyla yürüttüklerini ve diğer öğretmenlere göre farklı olduklarını söylemek mümkündür (Kiremit, 2006). Bu tanımlardan hareketle sonuç olarak, öz - yeterlik bireyleri harekete geçiren itici bir güç ve yaptıkları işte başarılı olabilmeye potansiyeli şeklinde söylenebilir.

Öğrencilerin bir işi başarabilme becerilerine ilişkin inancını sağlamak adına öz-yeterlik duygusunun okul ortamlarında gelişmesine sebep olan kişilerden biri de öğretmendir (Köksoy, 2017). Öğretmenlerin etkili bir öğretim ortamı hazırlarken öğretmenlik becerisine sahip olduklarına ilişkin öz-yeterlik inancı anlamlıdır (Akkoyunlu, Orhan ve Umay, 2005). Bu kapsamda öğretmenler, öğretmen adaylarını en iyi şekilde güdülemeli, öğretim yöntemlerini de kullanarak mesleğe kendilerini hazır hissetmeleri için destek olmalıdırlar (Hamzaoğlu Birer ve Bilgehan Sonselü, 2013). Bunun için de sınıf ortamında öğretmenin davranışlarını belirleyen değişkenler ele alınıp analiz edildiğinde, öğretmenlik mesleğini yapan bir kişinin bu mesleğe karşı tutumunun önemli olduğu ortaya çıkmaktadır (Üstüner, 2006). Bir bireyin bir obje ya da uyarana karşı tutumunun ne olduğunun bilinmesi eğitimde önemlidir. Bu şekilde bireyin ilgili uyarana karşı davranışının da ne olacağını tahmin edilebilmesini sağlayacaktır. Bu durum uygulamada son derece önemlidir. Bireyleri çeşitli alanlara hazırlama amacıyla verilen mesleki eğitimde, mesleği seçen ve o meslek doğrultusunda eğitim alan kişilere gelecekte o mesleğe özgü davranışları gösterebilmesi için gerekli olan bilgiler, duygular ve beceriler kazandırılmaya çalışılmaktadır (Üstüner, 2006). Bu açıklamalardan da anlaşılacağı üzere güzel sanatlar eğitimi veren öğretmenlerin öğrencilere kazandırılacak bilgiler, duygular ve beceriler kapsamında yeterli olduğunu hissetmesi ve buna da inanmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Öğretmenlik mesleğine karşı olumlu tutum içinde olan Güzel Sanatlar öğretmeninden mesleğin gerekliliklerini etkili biçimde yerine getirebilmesi beklenmektedir. Bu nedenledir ki öğrenimleri sürecinde Güzel Sanatlar Eğitimi alan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ve öz-yeterliklerini incelemek gerekmektedir. İlgili alan yazında Güzel Sanatlar Eğitimi alan öğretmen adaylarının öz-yeterlik inançları ile öğretmenlik mesleğine karşı tutumları arasındaki ilişkiye yönelik bir çalışmaya ulaşılamamıştır. Ancak, ulaşılabilen çalışmalarda da öğretmen öz-yeterlik inançlarının farklı değişkenler açısından incelendiği görülmüştür.

Yine ulaşılan araştırmalarda öz-yeterliğin belirlenmesinin önemi vurgulanırken aynı zamanda öğretmenlerin iyi bir eğitim faaliyeti yürütmelerinde öz-yeterliğin çok anlamlı olduğu belirtilmiştir (Ağgöl Yalçın, 2011; Ekinci Vural ve Hamurcu, 2008; Oğuz, 2012; Sak Şahin, 2015). Özyeterliği yüksek olan bireylerin zihin performansları olumlu yönde geliştiği için kendilerine güçlü hedefler koyarak sorumluluk alabilecek yeterliktedirler. Diğer taraftan öz-yeterlilik inancı düşük olan bireyler ise daha çok başarısızlığa odaklandıkları için ne kadar çok çaba gösterirlerse gösterebilirler olumlu bir sonuca ulaşamayacaklarını kabullenmişlerdir (Çubukçu ve Girmen, 2007). Güzel

Sanatlar Eğitimi alan öğretmenler de diğer öğretmenler gibi eğitim-öğretim sürecinde kendi yeterliklerini kullanarak sonradan edindikleri becerileri öğrencilerine aktarmaktadırlar. Öğretmenler bunu yaparken öğrencilerin de bu aktarımı fark etmeleri daha iyi öğrenmelerine zemin hazırlayacaktır (Yoldaş, Yetim ve Küçükkoğlu, 2016).

Tutumlar; görüşlerden, değerlerden ve inançlardan farklıdır. Tutumlarla görüşler birbirine benzemekle birlikte; görüşler, genellenebilirlik derecesi ve ölçme tekniği bakımından tutumlardan farklıdır. Görüşler, belirli oluşumlara veya durumlara gösterilen kişisel tepkilerdir. Tutumlar ise daha geniş çapta olaylar grubuna veya insan topluluklarına karşı bireyin tepkilerindeki etkileri bakımından daha geneldir. İnsanlar görüşlerinin farkındadır ama tutumlarının tam olarak farkında olmayabilirler (Tezbaşaran, 1997). Mesleki eğitimde bir anlamda bireylerin gelecekteki davranışlarını belirlemeye yönelik bir eğitim verilir. Öğretmen yetiştirme programlarında da öğrencilere kazandırılacak bilgiler, duygular ve becerilerle onların mesleki yaşamdaki davranışlarının daha etkili olması sağlanmaya çalışılmaktadır. Öğretmenlik mesleğini uygulayacak olan bireylerin bu mesleğin gerekliliklerini daha etkili biçimde yerine getirebilmelerinin koşullarından biri de mesleğe yönelik tutumlarının olumlu olmasıdır. Öğretmenlik programlarında öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının mesleğe karşı tutumlarının belirlenmesi bu öğrencilere yetişme sürecinde ne tür tutumların kazandırılması gerektiği konusunda bilgi verecektir (Üstüner, 2006).

1.1. Araştırmanın Amacı

Çalışmanın amacı, Güzel Sanatlar (resim-müzik) Eğitimi alan öğretmen adaylarının öz-yeterlik inançları ile öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarının ortaya konulmasıdır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

- 1- Güzel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının öz-yeterlik inançları nedir?
- 2- Güzel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumları nedir?
- 3- Güzel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının öz-yeterlik inançları ile öğretmenlik mesleğine karşı tutumları cinsiyet, bölüm ve sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- 4- Güzel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının öz-yeterlik inançları ile öğretmenlik mesleğine karşı tutumları arasındaki ilişkinin düzeyi nedir?

1.2. Araştırmanın Önemi

Bireylerin öz yeterliliklerinin yüksek olması, başarılı olacaklarına dair inançlarının da yüksek olmasına neden olmakta ve kişilerin olayları daha iyi yönetebilmesini sağlamaktadır. Öğrencilere öz yeterlik algısının kazandırılmasında ailelerin yanısıra öğretmenlere de önemli görevler düşmektedir (Özpulat, 2016). Bu kapsamda öğretmen adaylarının öz-yeterlik algılarının ve öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarının belirlenmesinin, alınabilecek önlemler için önemli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca öz yeterliliğin yüksek olması, bireylerin sağlıklı yaşam kalitelerinin artmasına katkıda bulunmaktadır (Özpulat, 2016). Güzel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının öz-yeterliliklerinin yüksek olması, öğretmen adaylarının güzel sanatlar ile ilgili etkinliklerde daha istekli görev alacağı düşünülmektedir.

Yapılan araştırmalarda güzel sanatlar (resim müzik) eğitimi alan öğretmen adaylarının öz-yeterlik inançları ile öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarını çeşitli değişkenler açısından incelenerek, ortaya koyan çalışmalara rastlanırken, ikisi arasındaki ilişkiyi ortaya koyan çalışmalara rastlanılmamıştır. Araştırmanın bu yönü ile alana katkı sağlayacağı umulmaktadır.

2. YÖNTEM

Bu çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, sahada var olan bir durumu, gerçek ortamında var olduğu şekliyle ortaya koymayı amaçlar (Karasar, 2012). Araştırmada, öğretmen adaylarının öz-yeterlik algıları ile öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının birlikte değişip değişmediği, bir değişim varsa bunun ne şekilde olduğu tespit edilmeye çalışıldığından ilişkisel tarama modeli (Büyüköztürk vd., 2008; Karasar, 2012) kullanılmıştır.

2.1 Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2016-2017 eğitim-öğretim yılı güz ve bahar döneminde Ondokuz Mayıs Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nin resim ve müzik eğitimi bölümleri 1.ve 4. sınıflarında öğrenim gören ve çalışmaya gönüllü olarak katılan 209 öğrenci oluşturmaktadır. Öğretmen adaylarının seçiminde öğrenimlerine yeni başlamalarından dolayı 1. sınıflar ve mezun olma sürecinde bulunan 4. sınıflar tercih edilmiştir. Adayların seçiminde, 1. sınıfların daha sürecin başında olmaları ve 4. sınıfların da süreçte bilgi beceri ve belli bir tecrübeyi kazanmış olmaları gerçeğinden hareket edilmiştir. Araştırmaya katılanların 64'ü (%30,6) erkek, 145'i (% 69,4) kadındır. Katılımcıların 111'i (%53,1) 1. sınıf, 98'i ise (% 46,9) 4. sınıf öğretmen adaylarıdır. Öğretmen adaylarının 80'i (%38,3) resim, 129'u (%61,7) ise müzik bölümündendir.

2.2 Veri Toplama Araçları

Çalışma verilerinin toplanmasında “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği” ve “Öğretmen Öz-yeterlik Ölçeği” kullanılmıştır.

Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği: Katılımcıların öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını belirlemek için Üstüner (2006) tarafından geliştirilen, beşli likert tipinde, 34 maddeden oluşan ve tek boyutlu olan bir ölçek kullanılmıştır. Ölçme aracı 5= Tamamen Katılıyorum, 4=Çoğunlukla Katılıyorum, 3=Orta Düzeyde Katılıyorum, 2= Kısmen Katılıyorum, 1= Hiç Katılmıyorum olarak puanlanmıştır. Ölçek maddelerinden 10 tanesi olumsuz ifadeler içermektedir. Olumsuz ifadelerin tersten puan değerleri (1=5, 2=4, 3=3, 4=2, 5=1) olarak girilmiştir. Aracın geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Üstüner (2006) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin, iç tutarlılık katsayısı. 93 olarak hesaplanmıştır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 170, en düşük puan ise 34'tür. Ölçekten alınan yüksek puan öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu tutumu, düşük puan ise olumsuz tutumu göstermektedir (Üstüner, 2006). Bu çalışmada ölçeğin Cronbach alfa güvenilirlik değeri. 90 olarak bulunmuştur.

Öğretmen Öz-yeterlik Ölçeği: Öğretmen Öz-yeterlik Ölçeği, Tschannen-Moran ve Woolfolk-Hoy (2001) tarafından geliştirilmiş, Çapa, Çakıroğlu ve Sarıkaya (2005) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçek “öğrenci katılımı”, “öğretim stratejileri” ve “sınıf yönetimi” olmak üzere üç alt boyut ve 24 maddeden oluşmaktadır. Boyutlara

ilişkin Cronbach alfa güvenirlik değerleri sıra ise .82, .86, .84'tür. "Öğrenci katılımı" olarak adlandırılan birinci boyut; öğretmenlerin öğrencileri okul etkinliklerini iyi yapabileceklerine ne düzeyde inandırabilecekleri ile ilgili maddelerden oluşmaktadır. "Sınıf yönetimi" olarak adlandırılan ikinci boyut; öğretmenlerin sınıfta istenmeyen davranışları ne düzeyde kontrol edebilecekleri ile ilgilidir. "Öğretim stratejileri" olarak adlandırılan üçüncü boyut ise öğretmenlerin farklı öğretim ve değerlendirme stratejilerini ne düzeyde kullanabileceklerine ilişkin maddelerden oluşmaktadır. Bu ölçekten öğrencilerin alabilecekleri en yüksek puan 216, en düşük puan ise 24'tür (Çapa, Çakıroğlu, & Sarıkaya, 2005). Bu çalışmadan elde edilen veriler üzerinde yapılan analiz sonucunda ise ölçeğin boyutlarına yönelik Cronbach alfa güvenirlik değeri sıra ile .80, .86, .84 olarak ortaya çıkmıştır.

2.3 Verilerin Analizi

Güzel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının öz-yeterlik inançları ile öğretmenlik mesleğine karşı genel tutumlarını belirlemede ölçek ve alt boyutları için aritmetik ortalamaya, güzel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının öz-yeterlik inançları ile öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarını cinsiyet, sınıf ve bölüm değişkenini belirlemede de dağılımın normal olmamasından kaynaklı Mann Whitney U testi ve öğretmen adaylarının öz-yeterlik düzeyleri alt boyutları ve tüm ölçek ile öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemede de korelasyon analiz işlemleri yapılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde ve hesaplanmış değerlerin bulunmasında SPSS 21.0 paket programı kullanılmıştır. Verilerin yorumlanmasında anlamlılık değeri $p < .05$ olarak alınmıştır.

3. BULGULAR

Güzel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının öz-yeterlik inanç düzeyleri Tablo 1'de verilmektedir.

Tablo 1.

Güzel Sanatlar Eğitimi Alan Öğretmen Adaylarının Öz-Yeterlik İnanç Düzeyleri

	N	\bar{X}	Ss
Öğrenci Katılımı Alt Boyutu	209	6,98	,98
Öğretim Stratejileri Alt Boyutu	209	7,09	1,06
Sınıf Yönetimi Alt Boyutu	209	7,07	,99
Tüm Ölçek	209	7,05	,94

Tablo 1'de görüldüğü üzere, çalışma grubunu oluşturan öğretmen adaylarının öz-yeterlik inanç düzeylerinin aritmetik ortalamasının $\bar{X} = 7,05$ ve "çok yeterli" düzeyde olduğu görülmüştür. En yüksek ortalamanın "Öğretim Stratejilerine Yönelik Öz-yeterlik Alt Boyutu" ($\bar{X} = 7,09$) iken, en düşük ortalama ise "Öğrenci Katılımına Yönelik Öz-yeterlik Alt Boyutu" ($\bar{X} = 6,98$) olduğu görülmektedir. Bu durum, öğretmen adaylarının kendilerini ilgilendiren konularda karar sürecine katılım istekliliğinin bir

yansımasıdır. Genelde kararlar yetişkinler ya da üstler tarafından verildiği için öğretmen adaylarına kendilerine yönelik işlerle ilgili görüş pek sorulmaz.

Güzel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre öz-yeterlik inanç düzeyi farklılıkları Tablo 2’de verilmektedir.

Tablo 2.

Güzel Sanatlar Eğitimi Alan Öğretmen Adaylarının Öz-Yeterlik İnanç Düzeylerinin Cinsiyet Durumlarına Göre Değerlendirilmesi

	Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Öğrenci Katılımı Alt Boyutu	Kadın	145	109,35	15856,00	4009,00	,12
	Erkek	64	95,14	6089,00		
Öğretim Stratejileri Alt Boyutu	Kadın	145	109,32	15852,00	4013,00	,12
	Erkek	64	95,20	6093,00		
Sınıf Yönetimi Alt Boyutu	Kadın	145	105,66	15320,50	4544,50	,81
	Erkek	64	103,51	6624,50		
Tüm Ölçek	Kadın	145	108,04	15666,50	4198,50	,27
	Erkek	64	98,10	6278,50		

Güzel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre öz-yeterlik inanç düzeylerinin aritmetik ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Mann Whitney U testi yapılmıştır. Mann Whitney U testi sonucunda, güzel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının öz-yeterlik inanç düzeyleri cinsiyete göre hem tüm alt boyutlarda hem de tüm ölçekte anlamlı bir farklılık göstermemektedir [U= 4198,50, p > .05]. Güzel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının öz-yeterlik inanç düzeyleri cinsiyete göre farklılaşmamıştır. Bu durum öz yeterlik inançlarını oluşturan unsurların kadın ve erkek üzerindeki etkisinin aynı olması ile açıklanabilir.

Güzel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının devam ettikleri sınıflarına göre öz-yeterlik inanç düzeyleri Tablo 3’te verilmektedir.

Tablo 3.

Güzel Sanatlar Eğitimi Alan Öğretmen Adaylarının Öz-Yeterlik İnanç Düzeylerinin Devam Ettikleri Sınıf Durumlarına Göre Değerlendirilmesi

	Sınıf	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Öğrenci Katılımı Alt Boyutu	1.sınıf	111	116,72	12956,00	4138,00	,00*
	4.sınıf	98	91,72	8989,00		
Öğretim Stratejileri Alt Boyutu	1.sınıf	111	113,18	12563,00	4531,00	,04*
	4.sınıf	98	95,73	9382,00		
Sınıf Yönetimi Alt Boyutu	1.sınıf	111	112,19	12453,50	4640,50	,07
	4.sınıf	98	96,85	9491,50		
Tüm Ölçek	1.sınıf	111	114,37	12695,50	4398,50	,02*
	4.sınıf	98	94,38	9249,50		

* $p < .05$

Güzel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının sınıf düzeylerine göre öz-yeterlik inanç düzeyleri aritmetik ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Mann Whitney U testi yapılmıştır. Mann Whitney U testi sonucunda, güzel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının öz-yeterlik inanç düzeyleri öğrenci katılımına yönelik öz-yeterlik alt boyutunda [$U = 4138,00$, $p < .05$], öğretim stratejilerine yönelik öz-yeterlik alt boyutunda [$U = 4531,00$, $p < .05$]. ve tüm ölçekte [$U = 4398,50$, $p < .05$] sınıf düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu bulgulara göre tüm alt boyutlarda ve tüm ölçek incelendiğinde 1.sınıfa devam eden öğretmen adaylarının öz-yeterlik inanç düzeyleri ($SO = 114,37$), 4. sınıfa devam eden öğretmen adaylarına ($SO = 94,38$) göre anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur. Bu durumun oluşmasında, birinci sınıf öğretmen adaylarının, güzel sanatlar eğitimine ilk başlamalarının heyecanı ve dinamizminin; dördüncü sınıf öğretmen adaylarında da süreç içerisinde kendilerini öz-yeterlilik yönünden olması gereken yerde görmemelerinin etkisinin olduğu düşünülebilir.

Güzel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının devam ettikleri bölümlere göre öz-yeterlik inanç düzeyleri Tablo 4'te verilmektedir.

Tablo 4.

Güzel Sanatlar Eğitimi Alan Öğretmen Adaylarının Öz-Yeterlik İnanç Düzeylerinin Devam Ettikleri Bölüm Durumlarına Göre Değerlendirilmesi

	Sınıf	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Öğrenci Katılımı Alt Boyutu	Resim	80	90,91	7272,50	4032,50	,01*
	Müzik	129	113,74	14672,50		
Öğretim Stratejileri Alt Boyutu	Resim	80	90,36	7228,50	3988,50	,01*
	Müzik	129	114,08	14716,50		
Sınıf Yönetimi Alt Boyutu	Resim	80	99,08	7926,00	4686,00	,26
	Müzik	129	108,67	14019,00		
Tüm Ölçek	Resim	80	94,33	7546,00	4306,00	,04*
	Müzik	129	111,62	14399,00		

*p<.05

Güzel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının devam ettikleri bölümlerine göre öz-yeterlik inanç düzeylerine ilişkin düşüncelerinin aritmetik ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Mann Whitney U testi yapılmıştır. Mann Whitney U testi sonucuna göre, güzel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının öz-yeterlik inanç düzeyleri öğrenci katılımına yönelik öz-yeterlik alt boyutunda [U= 4032,50, p < .05], öğretim stratejilerine yönelik öz-yeterlik alt boyutunda [U= 3988,50, p < .05]. ve tüm ölçekte [U= 4306,00, p < .05] devam ettikleri bölümlerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu bulgulara göre, müzik bölümüne devam eden öğretmen adaylarının öz-yeterlik inanç düzeyleri tüm alt boyutlarda ve tüm ölçekte (SO= 111,62), resim bölümüne devam eden öğretmen adaylarına (SO= 94,33) göre anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur. Bunda müzik bölümündeki öğrencilerin performanslarını bireysel olarak sergilemeleri ve topluluk önünde icra etmelerinin kendilerine verdiği güvenin etkisinin olduğu düşünülebilir. Diğer yandan, müzik bölümü öğretmen adayları bireysel ve toplu olarak çok sayıda kişi yada gruplarca dinlenme ya da izlenme olanağına sahip olduklarından kendilerine olan güvenleri de artmaktadır. Bu durumda öz-yeterliklerinin gelişmesine etki edebilir.

Güzel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeyleri Tablo 5'te verilmektedir.

Tablo 5.

Güzel Sanatlar Eğitimi Alan Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutum Düzeyleri

	N	\bar{X}	Ss
Tutum Ölçeği	209	2,88	,58

Tablo 5’da görüldüğü üzere, çalışma grubunu oluşturan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarının aritmetik ortalamasının $\bar{X}= 2,88$ ve “orta” düzeyde olduğu görülmüştür. Öğretmenlik mesleğinin zaman içerisinde, özellikle son yıllarda uğradığı erozyonun öğretmen adaylarında bu yönde bir görüşün oluşmasına etki ettiği söylenebilir.

Güzel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeyleri Tablo 6’da verilmektedir.

Tablo 6.

Güzel Sanatlar Eğitimi Alan Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutum Düzeylerinin Cinsiyet Durumlarına Göre Değerlendirilmesi

	Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Tutum Ölçeği	Kadın	145	102,37	14844,00	4259,0	,34
	Erkek	64	110,95	7101,00		

Güzel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Mann Whitney U testi yapılmıştır. Mann Whitney U testi sonucuna göre, güzel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeyleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [U= 4259,0, p > .05]. Bunda güzel sanatlar eğitimi verilme sürecinde, cinsiyetler bazında farklı bir uygulamaların yapılmamasının etkisinin olduğu söylenebilir.

Güzel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının devam ettikleri sınıf düzeylerine göre öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeyleri Tablo 7’de verilmektedir.

Tablo 7.

Güzel Sanatlar Eğitimi Alan Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutum Düzeylerinin Devam Ettikleri Sınıf Durumlarına Göre Değerlendirilmesi

	Sınıf	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Tutum Ölçeği	1.Sınıf	111	78,27	8688,00	2472,000	,00*
	4.Sınıf	98	135,28	13257,00		

*p<.05

Güzel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının devam ettikleri sınıf düzeylerine göre öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarının aritmetik ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Mann Whitney U testi yapılmıştır. Mann Whitney U testi sonucuna göre, güzel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumları devam ettikleri sınıf düzeyine göre anlamlı bir

farklılık göstermektedir [$U= 2472,0$, $p < .05$]. Bu bulgulara göre, 4.sınıfa devam eden öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeyleri ($SO= 135,28$), 1.sınıfa devam eden öğretmen adaylarına ($SO= 78,27$) göre anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur. Bu eğilimin oluşmasında 4. sınıf öğrencilerinin dört yıllık sürede edindikleri bilgi, beceri ve tutumların etkisinin olduğu düşünülebilir. Yani geçen süre adayların öğretmenlik mesleğini kabullenme ve ona uygun davranış geliştirmelerine yardımcı olmuş olabilir.

Güzel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının devam ettikleri bölüm durumlarına göre öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeyleri Tablo 8’de verilmektedir.

Tablo 8.

Güzel Sanatlar Eğitimi Alan Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutum Düzeylerinin Devam Ettikleri Bölüm Durumlarına Göre Değerlendirilmesi

	Bölüm	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Tutum Ölçeği	Resim	80	112,42	8993,50	4566,50	,20
	Müzik	129	100,40	12951,50		

Güzel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının devam ettikleri bölüme göre öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarının aritmetik ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney U testi yapılmıştır. Mann Whitney U testine göre, güzel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeyleri devam ettikleri bölüme göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$U= 4566,50$, $p > .05$]. Güzel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının, bölümlerine özel yetenek sınavıyla alınmaları ve alındıktan sonra da yeteneklerini icra etmelerine imkan bulmaları böyle bir sonucun ortaya çıkmasına neden olmuş olabilir.

Tablo 9.

Öz-Yeterlik Ölçeği ve Tutum Ölçeği Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Korelasyon Analizi Sonuçları

		1	2	3	4	5
1-Öğrenci Katılımı Alt Boyutu	r	1	,79*	,80*	,93*	-,28*
2-Öğretim Stratejileri Alt Boyutu	r	,79*	1	,76*	,92*	-,19*
3-Sınıf Yönetimi Alt Boyutu	r	,80*	,76*	1	,92*	-,17*
4-Öz Yeterlik Ölçeği	r	,93*	,92*	,92*	1	-,23*
5-Tutum	r	-,28*	-,19*	-,17*	-,24*	1

** $p < .01$ düzeyinde anlamlı

Tablo 9 incelendiğinde, güzel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının öz-yeterlik düzeyleri alt boyutları ve tüm ölçek ile öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum düzeylerine

ilişkin görüşleri arasında düşük düzeyde ve negatif bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = -.24; p < .00$).

4.TARTIŞMA ve SONUÇ

Güzel sanatlar (resim-müzik) eğitimi alan öğretmen adaylarının öz-yeterlik inançları ile öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarını ortaya çıkarmak amacıyla yapılan çalışmada:

Güzel Sanatlar Eğitimi alan öğretmen adaylarının öz-yeterliklerinin ($\bar{X} = 7,05$) “çok yeterli” düzeyde olduğu görülmüştür. Bu sonuç, Bulut ve Oral (2011), Demirtaş, Cömert ve Özer (2011), Hamzaoğlu-Biber ve Sonsel (2013), İnandı, Yeşil, Karatepe ve Uzun (2015), Milli (2015), Piji Küçük (2012) ve Yokuş’un (2014)) yaptıkları benzer çalışma sonuçları ile örtüşmektedir. Bu algının oluşmasında öğrencilerin kendilerini sanat yoluyla rahatça ifade edebilmelerinin etkisinin olduğu düşünülebilir. Çalışmada en yüksek ortalamanın “Öğretim Stratejilerine Yönelik Öz-yeterlik Alt Boyutuna” ($\bar{X} = 7,09$) ait olduğu görülürken, en düşük ortalamanın ise “Öğrenci Katılımına Yönelik Özyeterlik Alt Boyutuna” ($\bar{X} = 6,98$) ait olduğu görülmektedir. Oysa, öğretmen adaylarının çeşitli konulara ilişkin etkinlik ve karar sürecine katılmaları, onların ileride kendi öğrencilerini de böyle bir sürece sokmaları yönünde olumlu bir adım olacaktır.

Güzel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının öz-yeterlik inançları cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$U = 4198,50, p > .05$]. Bu sonuç, Milli’nin (2015) ve Yokuş’un (2014) araştırma sonuçları ile örtüşürken, Ekinci, Yıldırım, Bindak, Öter, Özdaş, Akın (2014), Hamzaoğlu-Biber ve Bilgehan Sonsel’in (2013), Özmenteş’in (2014) ve Uysal ve Kösemen’in (2013) araştırma sonuçları ile örtüşmemektedir. Araştırma sonuçları bu değişkene ilişkin benzer sonuçlar vermemektedir. Dolayısıyla bu konuda bir yargıya varmakta zorlaşmaktadır. Bu durumun oluşmasında, öğretmen adaylarının farklı kurumlarda ve farklı öğretim elemanları tarafından yetiştirilmelerinin etkisinin olduğu düşünülebilir. Bu gün güzel sanatlar eğitimi veren kurumların bazılarının sağlam alt yapılarının olduğu, bazılarının ise bu alt yapıya sahip olmadığı; diğer yandan tecrübeli ve donanımlı öğretim elemanlarının da kurumlar bazında değişiklik gösterdiği bilinmektedir. Bu durumlar, güzel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının öz-yeterlilikleri üzerinde değişik boyutlu (olumlu – olumsuz) etkiler yapmaktadır.

Güzel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının öz-yeterlik inançları sınıf düzeylerine göre öğrenci katılımına yönelik öz-yeterlik alt boyutunda [$U = 4138,00, p < .05$], öğretim stratejilerine yönelik öz-yeterlik alt boyutunda [$U = 4531,00, p < .05$]. ve tüm ölçekte [$U = 4398,50, p < .05$] anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu bulgulara göre tüm alt boyutlarda ve tüm ölçek incelendiğinde 1.sınıfa devam eden öğretmen adaylarının öz-yeterlik inanç düzeyleri ($SO = 114,37$), 4. sınıfa devam eden öğretmen adaylarına ($SO = 94,38$) göre anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur. Bu sonuç Yokuş’un (2014) araştırma sonucuyla örtüşmezken, Hamzaoğlu-Biber ve Bilgehan Sonsel’in (2013) araştırma sonucuyla örtüşmektedir. Birinci sınıfa devam eden öğretmen adaylarının öz-yeterlik inanç düzeylerinin yüksek olmasında, öğretmen adaylarının, güzel sanatlar eğitimine ilk başlamalarının heyecanı ve dinamizminin etkisinin olduğu düşünülebilir. Çünkü bölüme isteyerek ve belli engelleri aşarak gelmeleri, kendilerince hayallerinin bulunması öz-yeterlik inanç düzeylerinin

yükselmeye yardım eden unsurlar olarak söylenebilir. Dördüncü sınıf güzel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının süreç içerisinde kendilerini olmaları gereken yerlerde görememeleri, umutlarının yerini kısmende olsa umutsuzluğun alması öz-yeterlilik yönünden de kendilerini yeterli görmemelerine neden olmuştur denebilir.

Güzel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının devam ettikleri bölümlerine göre öz-yeterlik inanç düzeyleri öğrenci katılımına yönelik öz-yeterlik alt boyutunda [$U=4032,50$, $p < .05$], öğretim stratejilerine yönelik öz-yeterlik alt boyutunda [$U=3988,50$, $p < .05$] ve tüm ölçekte [$U=4306,00$, $p < .05$] anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu bulgulara göre, müzik bölümüne devam eden öğretmen adaylarının öz-yeterlik inanç düzeyleri tüm alt boyutlarda ve tüm ölçekte ($SO=111,62$), resim bölümüne devam eden öğretmen adaylarına ($SO=94,33$) göre anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur. Müzik bölümü öğrencilerinin yaptıkları etkinlikleri belli grup ya da toplum önünde yapmalarından kaynaklı kendilerine olan güvenlerini arttırdığı ve bu durumda bu sonucu verdiği söylenebilir. Müzik bölümü öğrencileri, etkinliklerini hem bedenleri ile (vucut hareketi ve ses) hem de değişik enstrümanlar kullanarak yaptıklarından, öz-yeterliliklerini de sergileme olanağı bulmuş oluyorlar. Oysa resim bölümü öğrencileri etkinliklerini yaptıkları resim üzerinde gösterme durumundadırlar. Bunu da sergiler vasıtasıyla ortaya koyarlar ki, izleyenler sadece resim üzerinde yoğunlaşır, verilen tepkiler bazen fark edilmez ya da alınmaz. Diğer yandan yapılan çalışmaların kabul görüp görmediği de çoğu kez fark edilmez. Bütün bunlar resim bölümü öğrencilerinin öz-yeterlik inançlarının düşük düzeyde kalmasına zemin hazırlamış olabilir.

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeylerinin aritmetik ortalamasının $\bar{X}=2,88$ ve “orta” düzeyde olduğu görülmüştür. Baykara Pehlivan’ın (2010) araştırmasında, adayların öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının yüksek olduğunu görülmektedir. Demirtaş, Cömert ve Özer’in (2011) araştırmasında adayların mesleğe yönelik tutumları açısından en yüksek ortalamaların Resim-İş programlarında öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarına ait olduğu görülmektedir. Güdek’in (2007) çalışmasında, adayların müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutumlarının olumlu olduğu görülmektedir. Küçükosmanoğlu ve Can’ın (2013) araştırmalarında, aday öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının olumlu olduğu görülmüştür. Benzer yönde Gül’ün (2017) de aday öğretmenler üzerinde yaptığı çalışmada katılımcıların öğretmenlik meslek derslerine karşı düşük düzeyli bir tutum takındıkları görülmektedir. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı farklı tutumlar içinde olmalarında, öğretmen adaylarının farklı sosyo kültürel ve ekonomik yapıdan gelmiş olmaları, farklı eğitim kurumlarında eğitim görmeleri ve öğretmenlik eğitimini farklı kurumlardan almalarının etkisinin olduğu düşünülebilir. Özellikle öğretmenlik eğitimini veren kurumların fiziki yapıları, programları, öğretim yöntemleri, öğretim elemanlarının tutum ve davranışları ile alana ilişkin yeterlikleri de öğretmen adaylarının mesleğe karşı tutumlarını belirleyen birer unsur olarak görmek mümkündür.

Güzel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeyleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$U=4259,0$, $p > .05$]. Bu sonuç, Baykara Pehlivan’ın (2010), Güdek’in (2007) araştırma sonucu ile benzerlik göstermezken, Küçükosmanoğlu ve Can’ın (2013) araştırma sonucu ile benzerlik göstermektedir. Burada da Güzel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeylerinin cinsiyete göre farklılık göstermesine ilişkin bir genellemeye varılamamaktadır. Öğretmen adaylarının yetiştirildikleri

kurumların uygulama farklılıklarının, adayların yetiştirilme biçimlerinin, adaylar üzerinde farklı etkiler yarattığı söylenebilir.

Güzel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeyleri devam ettikleri sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [U= 2472,0, $p < .05$]. Bu bulgulara göre, 4.sınıfa devam eden öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeyleri ($SO = 135,28$), 1.sınıfa devam eden öğretmen adaylarına ($SO = 78,27$) göre anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur. Güdek'in (2007) benzer yönde yaptığı çalışmasında öğrencilerin devam ettikleri sınıf düzeylerine göre tutumlarının farklılık gösterdiği, 1. sınıf öğrencilerinin, 4. sınıf öğrencilere göre daha olumlu tutumlara sahip oldukları anlaşılmaktadır. Bu sonuç araştırmanın sonucu ile örtüşmemektedir. Dördüncü sınıfa devam eden öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeylerinin yüksek olmasında, artık öğretmenlik mesleğine bir adım daha yakın olmalarının ve kendilerini bu havada hissetmelerinin etkisinin olduğu düşünülebilir. Çünkü yakın bir gelecekte öğretmen olarak mesleği icra edecekler. Bu duygu içinde olmaları mesleğe karşı tutumları üzerinde olumlu etki de yaratmış olabilir. Birinci sınıfta öğrenim gören aday öğretmenlerin, öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarındaki düşüklüğün, öğretmenlik eğitiminin henüz başında olmalarından ve sürecin bütününe görememelerinden kaynaklanabileceği söylenebilir.

Güzel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeyleri devam ettikleri bölüme göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [U= 4566,50, $p > .05$]. Güzel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeylerin de benzeşiklik söz konusudur. Resim ve müzik bölümünde eğitim gören öğretmen adaylarının, uygulamaya dönük eğitim almaları, öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarında da bir farklılığın doğmasını engellemiş olabilir.

Öğretmen adaylarının öz-yeterlik düzeyleri alt boyutları ve tüm ölçek ile öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum düzeylerine ilişkin görüşleri arasında düşük düzeyde ve negatif bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = -.24$; $p < .00$). Güzel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının öz-yeterlikleri ile öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları arasında önemli denilebilecek bir ilişkinin bulunmadığı görülmektedir. Burada, öğretmen adayları öğretmenlik mesleği ile ilgili bilgi, beceri ve tutumları hizmet öncesi eğitim döneminde almalarının, öğretmenlik mesleğini gerçek ortamda uygulama olanağı bulamamalarının ve son dönemlerde öğretmenlik mesleğinin saygınlığına ve statüsüne ilişkin olumsuz nitelendirmelerin yapılması mesleğe olan tutumu olumsuz etkilediği söylenebilir.

Bu bağlamda güzel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının mesleğe karşı daha güçlü bir tutum takınmalarını sağlamak için adayları mesleğe yöneltecek çok yönlü etkinliklere yer verilmelidir. Ayrıca güzel sanatlar eğitimi verilecek mekanların, fiziki, sosyal ve kültürel yönden bölümün amacına hizmet edecek şekilde düzenlenmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Ağgül Yalçın, F. (2011). Fen bilgisi öğretmen adaylarının bazı değişkenlere göre öz-yeterlik inançlarının incelenmesi, *International Online Journal of Educational Sciences*,3(3),1046- 1063.
- Akbaşlı, S. (2009). Öğretmenlik mesleğinin özellikleri, eğitim sisteminde öğretmen yetiştirmenin rolü. Öğretmen yetiştirme alanında uygulamalar ve gelişmeler. K. Kıroğlu ve C. Elma (Eds.), *Eğitim Bilimine Giriş* (s.275-322). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Alakuş A.O. ve Mercin, L. (2009), *Sanat eğitimi ve görsel sanatlar öğretimi*, Ankara: Pegem Yayınları.
- Akkoyunlu, B., Orhan, F. ve Umay, A. (2005). Bilgisayar öğretmenleri için bilgisayar öğretmenliği öz yeterlik ölçeği geliştirme çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 1-8.
- Bandura, A. (2002). Social cognitive theory in cultural context. *Applied Psychology: An International Review*, 51(2), 269-290.
- Baykara Pehlivan, K.(2010). Öğretmen adaylarının öğrenme stilleri ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerine bir çalışma, *İlköğretim Online*, 9(2), 749-763.
- Bulut, İ. ve Oral, B. (2011). Fen, edebiyat, ilahiyat ve güzel sanatlar fakültesi mezunlarının öğretmenlik mesleğine ilişkin öz-yeterlik algıları *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(3). 1-18.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri (Geliştirilmiş 2. baskı)*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Çapa, Y., Çakıroğlu, J., & Sarıkaya, H. (2005). The development and validation of a Turkish version of teachers' sense of efficacy scale, *Education and Science* 30(137), 74-81.
- Çubukçu, Z., ve Girmen, P. (2007). Öğretmen adaylarının sosyal özyeterlik algılarının belirlenmesi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (1), 1-18.
- Demirtaş, H., Cömert, M. ve Özer, N. (2011). Öğretmen adaylarının özyeterlik inançları ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları, *Eğitim ve Bilim*, 36 (159), 96-111.
- Ekinci Vural, D. ve Hamurcu, H. (2008). Okul öncesi öğretmen adaylarının fen öğretimi dersine yönelik öz-yeterlik inançları ve görüşleri. *İlköğretim Online*, 7(2), 456-467.
- Ekinci, A., Yıldırım, M. C., Bindak, R., Öter, Ö. M., Özdaş, F. & Akın, M. A. (2014). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin öz-yeterlik algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 13 (3), 723-734
- Güdek, B. (2007). 1. ve 4. sınıf öğrencilerinin müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutumlarının öğrenciye ait farklı değişkenler açısından incelenmesi, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gül, İ. (2017). The Relationship between teacher candidates' attitudes towards teacher credentialing courses and instructor behavior, *Universal Journal of Educational Research* 5(12), 2274-2285.

- Güleryüz, Ş. (2015). Müzik öğretmeni adaylarının özel alan yeterliklerinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Hamzaoğlu-Birer, A.R. ve Bilgehan Sonsel, Ö. B. (2013). Müzik öğretmeni adaylarının mesleki öz-yeterlik durumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi: Selçuk Üniversitesi Örneği, *NWSA E-Journal of New World Sciences Academy*, 8(4), 389-398.
- Hazır Bıkmaz, D. F. (2004). *Eğitimde bireysel farklılıklar*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- İnandı, Y., Yeşil, H., Karatepe, R. ve Uzun, A. (2015). Öğretmenlerin ve okul müdürlerinin özyeterlikleri ile değişime gösterdikleri direnç arasındaki ilişkinin incelenmesi, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2) , 563-581.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kiremit, H. (2006). Fen bilgisi öğretmenliği öğrencilerinin biyoloji ile ilgili öz- yeterlik inançlarının karşılaştırılması. Yayınlanmamış doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İzmir.
- Köksoy, M.A. (2017). Sınıf öğretmeni adaylarının müzik öğretimi öz yeterlilik düzeylerinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44, 297-32.
- Köktaş, Ş. (2003). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Adana: Nobel Yayıncılık
- Küçükosmanoğlu, H. O. Ve Can, M. (2013). N.E.Ü. A.K.E.F. Müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(4),338-342.
- Milli, M.S. (2015). Müzik öğretmeni adaylarının genel özyeterlik ve müzik yeteneğine yönelik özyeterlik algılarının incelenmesi, *International Journal of Social Science*, 41, 417-431.
- Oğuz, A. (2012). Sınıf öğretmeni adaylarının akademik öz yeterlik inançları. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 2(2),15-28.
- Özgüngör, S., Kapıkıran, Ş. (2008). Sanatlar eğitimi öğrencilerinin öğretmenlik meslek bilgisi derslerine ilişkin motivasyon ve başarı düzeyleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(23), 47-60.
- Özmenteş, G. (2014). Mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin müzik özyeterlikleri, benlik saygıları ve bireysel özellikleri arasındaki ilişkiler. *Eğitim ve Bilim*, 39 (171), 138-152.
- Özpulat, F. (2016). Öz yeterlik düzeyi ile sağlıklı yaşam biçimi arasındaki ilişki . *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(3), 37-44.
- Özsoy, V. (2006). Görsel sanatlar eğitiminde uygulamalar, Ankara: Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları.
- Piji Küçük, D. (2012). Müzik öğretmenliği anabilim dalı öğrencilerinin iletişim ve problem çözme becerileri, *GEFAD / GUJGEF* 32 (1), 33-54.
- Sak Şahin İ. T. (2015). Okul öncesi öğretmen adaylarının sınıf yönetimi ile ilgili özyeterlik inançları. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 101-120.
- Tezbaşaran, A. (1997). Ölçek geliştirme kılavuzu. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Tschannen-Moran, M. ve Woolfolk-Hoy, A. (2001). Teacher efficacy: Capturing an elusive construct. *Teaching and Teacher Education*, 17, 783-805.

- Uysal, İ. ve Kösemen, S. (2013). Pedagojik formasyon programı öğrencilerinin genel öz-yeterlik ve epistemolojik inançlarının karşılaştırmalı incelemesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13 (2), 193-214.
- Üstüner, M. (2006). Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Educational Administration: Theory and Practice* 45, 109-127.
- Yokuş, T. (2014). Müzik öğretmeni adaylarının eğitime öğretme öz-yeterlikleri açısından değerlendirilmesi, *Sanat Eğitim Dergisi*, 2 (2), 43-56.
- Yoldaş C., Yetim G. ve Küçüköğlü N.E. (2016). Okul öncesi öğretmen ve öğretmen adaylarının özyeterlik inançlarının karşılaştırılması. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 48, 90-102.

EXTENDED ABSTRACT

1. Introduction

Teaching is defined as a profession that requires a field expertise and a certain pedagogical formation (Akbaşlı, 2009). Undoubtedly, education is at the forefront of the most effective process that shape, change, guide and advance people (Hamzaoğlu Birer and Bilgehan Sonsel, 2013). The education of fine arts is a comprehensive form of education aimed at ensuring that students build logical connection between the knowledge they have gained including their daily experiences and the subjects learned in other lessons (Alakus and Mercin, 2009).

In order to support the students' developments in the future, teachers of fine arts education should have knowledge about the students' developmental levels, knowledge and skills to choose the most suitable materials for their developmental level and to solve the classroom problems with the methods that will support their psychological and social development (Özgüngör and Kapıkıran, 2008). For this the teacher's self-efficacy plays an important role.

Self-efficacy is defined as the personal judgment of an individual about his or her ability to perform in any field. According to Bandura (2002), self-efficacy influences individuals' self-development, level of motivation, endurance, improvement of emotional life quality and decision-making. Self-efficacy influences individuals' determination for their goals, how much effort they will make to achieve those goals, how long they will be able to cope with the difficulties they face in reaching their goals and their reactions to failure (Akkoyunlu, Orhan and Umay, 2005). Individuals with high self-efficacy are qualified to take responsibility (Çubukçu ve Girmen, 2007). This plays an important role in attitudes toward a profession.

Knowing what an individual's attitude toward an object or a stimulant will enable to predict what behaviour will appear to the corresponding stimulant. In vocational education, which aims to prepare individuals in various fields, it is tried to bring in the necessary knowledge, emotions and skills for the person who chooses the profession and who is trained in that profession in order to show the behaviors specific to that profession in the future (Üstüner, 2006). Attitudes are broader in terms of the effects of the individual's response to a larger group of events or groups of people. People are aware of their opinions, but they may not be fully aware of their attitudes (Tezbaşaran, 1997).

In previous studies the self-efficacy beliefs of teacher candidates were examined in terms of different variables (Ekinçi Vural and Hamurcu, 2008; Aggöl Yalçın, 2011; Oğuz, 2012; Sak Şahin, 2015) but there was no study on the relationship of the attitudes toward teaching profession and self-efficacy beliefs of teacher candidates, who are trained in fine arts. In this context, the aim of this study is to present the attitudes of the teacher candidates of fine arts (art music) towards the profession of teaching and their self-efficacy beliefs.

2. Method

In this study, screening and relational screening models were used. The research group of the study is composed of 209 students who are studying in 1st and 4th grades of art

and music education departments of Ondokuz Mayıs University Fine Arts Faculty in fall and spring semesters of 2016-2017 academic year. 146 of the participants were female, 78 of them were male and the average age was 20. 111 of the participants are 1st grade and 98 are 4th grade students. 88 of the students are in art and 129 students are in music department. The five point Likert type "Attitude Scale toward Teaching Profession) consisting of 34 items and one sub-dimension, developed by Üstüner (2006), and the "Teacher Self-Efficacy Scale" consisting of three sub-dimensions and 24 items, developed by Tschannen-Moran and Woolfolk-Hoy (2001) and adapted into Turkish by Çapa, Çakıroğlu and Sarıkaya (2005), were used in the collection of data. In the analysis, the percentage, arithmetic mean, Mann Whitney U test, correlation techniques were used. The SPSS 21.0 package program was used to perform the operations.

3. Findings, Discussion and Results

The results show that the self-efficacy levels of teacher candidates trained in fine arts ($X= 7,05$) are "very adequate" and which is compatible with the results of Hamzaoglu-Biber and Sonsel (2013), İnandı, Yeşil, Karatepe and Uzun (2015), Milli (2015), Bulut and Oral (2011), Yokuş (2014), Piji Küçük (2012), Demirtas, Cömert and Özer (2011).

Self-efficacy beliefs of participants did not show a significant difference according to gender [$U = 4198,50$, $p > .05$]. This result is consistent with the results of the research of Milli (2015) and Yokuş (2014), while the results of the researches of Hamzaoglu-Biber and Bilgehan Sonsel (2013), Ekinci, Yıldırım, Bindak, Öter, Özdaş, Akın, (2014), Uysal and Kösemen (2013) do not coincide with it. Participants' self-efficacy beliefs showed a significant difference in self-efficacy sub-dimension for class participation and student participation according to grade levels, self-efficacy sub-dimension for teaching strategies and the whole scale.

It was observed that the arithmetic mean of teacher candidates' attitudes towards the teaching profession was $X = 2.88$ and "moderate". In the study of Baykara Pehlivan (2010), it is seen that the candidates' attitudes towards the teaching profession are high. According to the research of Demirtaş, Cömert and Özer (2011) it is seen that the highest mean of the candidates' attitudes towards the teaching profession belongs to the teacher candidates who are studying in Art-Business programs. In the study of Güdek (2007), it is seen that the candidates' attitudes towards music teaching profession are positive. In the research of Küçükosmanoğlu and Can (2013), it was seen that the attitudes of the candidate teachers towards the teaching profession were positive. Similarly, in the study conducted by Gül (2017) on candidate teachers, it is seen that the participants have a low level of attitude towards teaching profession courses.

The attitudes of teacher candidates of fine arts education toward the teaching profession do not show a significant difference according to gender [$U = 4259,0$, $p > .05$]. While this result is not similar to Baykara Pehlivan's (2010), Güdek's (2007) research results, which is similar to Küçükosmanoğlu and Can's (2013) research result.

The attitudes of teacher candidates of fine arts toward the teaching profession show a significant difference from the grade they attend [$U = 2472,0$, $p < .05$]. It was seen in a similar study of Güdek (2007) that students have different attitudes according to the grades they attend and that the first grade students have more positive attitudes than the

fourth grade students. This result overlaps with the result of the research. The attitudes of teacher candidates of fine arts toward the teaching profession did not show a significant difference between the departments in which they are enrolled [$U = 4566,50$, $p > .05$].

There appears to be a low and negative relationship between the self-efficacy sub-dimensions and the whole scale and attitudes towards the teaching profession of the teacher candidates ($r = -.24$; $p < .00$).